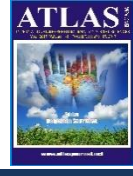

ATLAS INTERNATIONAL REFERRED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X

Article Arrival Date: 22.10.2015

Published Date:15.12.2015

2015 / December

Vol 1, Issue:1

Pp:27-32

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

TÜRK DÜNYASI'NDA NEVRUZ

NEVRUS IN THE TURKISH WORLD

Okt. Ruziye DURMUŞ

Adıyaman Üniversitesi, ruziyedurmus@hotmail.com

ÖZET

Milli birlik ve beraberliğin oluşturulmasında bayramların önemli bir yeri vardır. Bu bayramlardan birisi Nevruzdur. Nevruz bugün, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar dünyanın birçok ülkesinde kutlanmaktadır. Bazı Türk toplumları Nevruz'u 21 Mart'ta bir gün kutlarken bazıları bir hafta kutlamaktadır. Nevruz Türk toplumunda milli kimlik şuurunun oluşturulmasında büyük öneme sahiptir.

Nevruz Farsça Yeni (Nev) ile Gün (Ruz) sözcüklerinden oluşmuş bir isimdir. Yeni yılın ilk gününe Nevroz veya Nevruz denilmiştir. Nevruz toprak altındaki canlıların uykudan uyanışı kısaca baharla buluşmalarının günüdür. Nevruz Türk ve İran kültüründe bulunan ortak bir unsurdur. Nevruz un Farsça bir kelime olması sebebiyle Nevruz un Farslardan Türklere geçtiği söylenilmesine rağmen bu doğru değildir çünkü İran da Nevruz kutlamaları Türklere göre daha geç bir dönem olan XI. y.y.'da kutlanmaya başlanmış Türklerde ise M.Ö. III y.y.'dan beri kutlanan bahar bayramıdır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Nevruz, Turkish World, Nevruz

ABSTRACT

estivals have an important place in the formation of national unity and co-existence. One of these holidays is Nevruz. Nevruz is celebrated today in many countries of the world, from the Adriatic to the Great Wall. Some Turkish societies celebrate Nevruz one day on March 21, while others celebrate a week. Nevruz has a great proposition in the creation of national identity consciousness in Turkish society.

Nevruz is a name made up of Persian New (Nev) and Day (Ruz). The first day of the new year was called Nevroz or Nevruz. Nevruz is the day of the brief awakening of the sleeping of the underground creatures to spring. Nevruz is a common element found in Turkish and Iranian culture. Despite the fact that Nevruz is a Persian word and Nevruz passes Turks from Persia, this is not true because Nevruz celebrates Nevruz XI. In the Turks who started to be celebrated in Y.Y. It is the spring festival celebrated since the 3rd century.

Key Words: Turkish World, Nevruz

GİRİŞ

Türk dünyasında Nevruz, Navruz, Novrus, Sultan-ı Nevruz, Nevis, Norus gibi farklı şekilde ifade edilmektedir. Bazı Türk topluluklarında ulu, ulu kan, Ergenekon, Çağan Babu Marta, Yenigün, Yenyıl, Mart dokuzu, Meyram, Altay kötügeni, Bahar bayramı, Yörük bayramı, Mevis gibi sözcüklerle kutlanmaktadır. Yazılı kaynaklarda ilk defa Kaşgarlı Mahmut'un Divan-i Lügat-it Türk adlı eserinde Yengi kün olarak geçen nevruz bayramı olarak nitelendirilmiştir. Çin Tarihlerine göre Hunlar ve Göktürkler yılın beşinci ayında Büyük bir bayram kutlamakta idiler. Yine Çin kaynakları Türklerin milattan yüzlerce yıl önce 21 Martta hazırladıkları yemekleri kırlara götürerek bahar şenliği şeklinde kutladıklarından bahseder.5

Zaten türklerin kullandığı 12 hayvanlı Türk takviminin başlangıcı 21 Mart'a denk gelmektedir ve 21 Mart Türklerde Yeni gün olarak kutlanmıştır.

Oysa Firdevsi'nin Şehnamesi 1004 yılında kaleme alınmıştır ve Nevruzdan burada bahsedilmektedir fakat daha önceki İran kaynaklarında Nevruzdan bahsedilmemektedir bu da Nevruz'un ilk kez Türkler arasında ortaya çıktığı kanaatini uyandırmaktadır.

Nevruz Türk destanlarından birisi olan Ergenekon destanında da yerini almıştır Türklerde bugünün Ergenekon günü olmasıdır. bunun için Nevruz'un bir diğer adı Ergenekon bayramı olmuştur. Ebul Gazi Bahadır Han da Ergenekon destanından özetle şöyle bahseder Türk illerin de Kök Türkler çok kuvvetli idi bütün kavimler birleşerek Kök Türklere karşı savaş başlattılar savaş on gün sürdü ve bu savaşı kök Türkler kazandı diğer kavimler toplanıp eğer hile yapmazsak onları yenmemiz mümkün değil dediler. Plan yapıp tan ağarınca baskın yemiş gibi kötü mallarını ve hayvanlarını bırakarak kaçtılar. Kök Türkler bunların vuruşma gücü bitti sanarak arkalarından vardılar fakat bu kavimler Kök Türkleri görünce geri döndüler ve tekrar vuruştular düşmanlar galip geldi Kök Türk hanı ilhan 'ın oğulları çoktu ve hepsi savaşta öldü.

Kıyan adlı en küçük oğlu ile yeğeni Negüş bazı kişilerin eline düşmüştü bunlar orada on gün kaldıktan sonra bir yolunu bulup kadınlarını da alıp atlanıp kaçtılar.Yurtlarına geldiler buradan deve,at,öküz,koyun alıp kendilerini kimsenin bulamayacağı dağların içinde insan yolu düşmez bir yere gittiler.geldikler yol öyle bir yoldu ki bir deve bir at bin güçlkle yürürdü vardıklar yer de akar sular çeşmeler türlü otlar ve avlar vardı Tanrı ya şükrettiler buraya Ergenekon dediler zamanla burada çoğaldılar dört yüz yıl bura da beklediler ve artık Ergenekon a sığmadılar bu yurt dışında geniş topraklar varmış biz evvelden orada yaşamışız dağların arasından yol izleyip gidelim diye karar vermişler ama bir türlü yol bulamamışlar. O zaman bir demirci dedi ki: "Burada bir Demir madeni var onu eritelim ve bir yol oluşturalım"

Bu sözü beğendiler ve buraya bir kat odun bir kat kör dizerek yetmiş yerde ateş yaktılar. Demir dağ eridi; yüklü deve çıkacak kadar yol oldu O günü o ayı o saati belleyip dışarı çıktılar. O günden beri yeni yılın başladığı gece Kök Türklerde adettir o günü bayram olarak kutlamışlar Bir parça demiri ateşle dövmüşlerdir.

Nevruz Çin kaynaklarında (hazırladıkları bir raporla) yerini almış, Kaşgarlı Mahmut'tan, Biruniye, Nizamül mülk'ün siyasetnamesinden, Melikşahın takvimine Akkoyunlu Hasan Bey'in kanunlarına kadar yer almıştır. Bunların dışında Kadı Burhaneddin Ahmet, Şah İsmail, Sultan I. Ahmet ve 4. Murat ve M. Kemal tarafından Nevruz'un kutlandığı bilinmektedir.

Bir diğer Türk devleti olan Selçuklularda 21 Martta özel yemekler pişirilir, hediyeler alınır. Melikşah'ın hazırlatmış olduğu takvimin başlangıcı 21 Mart olarak kabul edilmiş, hem mali hem de devlet işlerinin düzenlendiği yılbaşı olarak kutlanmıştır. Uzun Hasan tarafından hazırlanan Akkoyunlu kanunlarında 21 Mart ilk vergi toplama dönemi olarak kabul edilmiştir.

Nevruz M.Ö. III. Y.Y.'da Mete Han zamanından beri Türklerde var olan bir bayram bahar geleneğidir. Türklerle 1200 yıldır ilgisi kalmamış olan. 8Yakut Türkleri de Nevruz'u kutlamaktadır. Eğer Nevruz İranlılardan alınmış olsaydı bugün saka (yakut) Türkleri Nevruz'u kutlayamazlardı.

Nevruz Osmanlılarda Bahar bayramı ve yeni yılın başlangıcı olarak kutlanmıştır. Nevruz Osmanlıda sayılı günlerden birisi olarak kutlanmıştır. Güneşin Koç Burcuna girdiği anda Nevruziye denilen bir macun veya tatlı yemek adet olmuştur.Sarayda hekim başı çeşitli kokulu otlardan , baharatlardan özel bir macun hazırlar ve bu macunu porselenden yapılmış kapaklı kaplarda padişaha ve önemli devlet adamlarına ikram ederdi ikram edilen bu macuna nevrüziye denilirdi.nevrüziyenin şifa verici bir özelliği olduğuna inanılırdı.Osmanlının son dönemlerine kadar Nevruz kutlanıldığı bilinmektedir Nevruz gün şairler caize almak için padişaha kasideler sundukları da bilinmektedir.

Nevruz Osmanlıda hem sarayda hem de halk arasında kutlanmış özel macunlar hazırlanmıştır.

Manisa da bugün mesir şenlikleri Nevruz günü kutlanmakta rivayete göre Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Hatun 41 türlü baharatın karıştırılmasıyla oluşan bu mesirle yakalandığı hastalıktan kurtulmuş ve bu mesir macununun yılda bir kere halka dağıtılmasını istemiştir bu gelenek günümüze kadar gelmiştir.

Nevruziye ve yedi sin, yani Arapça yedi olan sin kelimesinin ilk harfi olan “ s ” harfiyle başlayan yedi yiyecek, simit, sirke, süt, sukket, salep, soğan, semek (balık) veya sefercil (ayva) bir tepsiye konulup evin efendisinin önüne getirilirdi. Evdekilerde tepsinin etrafına otururlardı, evin efendisi herkese birer fincan veya tabak bu yiyeceklerden ikram ederdi. Gün dönümü saati geldiğinde buyurun hitabıyla önce macundan sonrada diğerlerin birlikte alınırdı yılın huzur içinde geçmesi için evin reisi uzunca dua ederdi, eller öpülür ve merasim sona ererdi. 10 Nevruz II. Meşrutiyetten sonra kutlanmaz olmuş bunun yerine 5 Mayıs'ta hıdrellez kutlanmaya başlanmıştır. Osmanlılarda mali yılbaşı Nevruz olarak kabul edilmiştir. Mart hemen bütün kanunnamelerde verginin ilk taksitinin toplandığı aydır. Mart ayı cumhuriyet döneminde mali yılbaşı olarak devam etmiştir.

TÜRKİYE DE NEVRUZ

Atatürk zamanının da özellikle 20 li yıllarda coşkuyla kutlanan nevrüz zaman içerisinde resmi bayram olma niteliğini kaybetmiştir. Türkiye de Nevruz a sahip çıkmaya çalışan gizli kuvvetler kardeş kavgası çıkartmak için terör amaçlı olarak Nevruzu kullanmaktadırlar.

Cumhuriyetin ilk yıllarında özellikle 1924 yılına kadar coşkuyla kutlanan Nevruz zaman içerisinde unutulmaya başlamış yada başka bayramlarla karıştırılmıştır. Özellikle 1991 de SSCB nin dağılmasıyla birlikte Türk topluluklarında ve Türkiye Cumhuriyetinde yeniden kutlanılmaya başlamıştır. Televizyon kanalları ve radyolarda konu ile ilgili sohbetler düzenlenmeye başlamıştır.

Doğu Anadolu bölgesinde Ardahan Kars ve Iğdır da Azerbaycan da ki kutlamalara benzer Nevruz kutlamaları görülmüştür. Iğdır da Kızlar o gece nehirlerde yıkanırılar sabah kalktıklarında taze su içerler yeni kıyafetler giyerler cenazesini olanların bile 21 Martta yas tutmaları yasaktır. Tunceli çevresinde erkekler alınlarına kara sürüp su kaynaklarına giderler bu karaları orada temizleyerek dua ve niyazda bulunurlar. Ağrı da gençler o gece niyet tutarlar sonra kapıları dinleyip içerideki konuşmaları dinleyerek niyetlerinin tutup tutmayacağını anlamaya çalışırlar. Kars çevresinde kapı dinleme “ baca baca “ adetleri görülür. Evde bulunan meyveler “ baca baca “ gezenlere ikram edilir yine Karsta kızlar ve erkekler bir evde toplanır küçük bir çocuğu bir kovayla su almaya gönderirler çocuk su getirirken hiç konuşmaz, çocuğun getirdiği suyun içine orada bulunanlar iğne ve iplik atarlar birbiriyle birleşen iğne ve ipliklerin sahiplerinin birbiriyle evleneceklerine inanırlar.

Yine Doğu Anadolu bölgesinde Nevruz gecesi doğum yapan kadın olursa o gece o evin damında geç saatler kadar ateş yakılır Nevruz günü dünyaya gelen çocuklara Nevruz, Doğan, Aydoğan, Gündoğan, yenigül isimleri gibi isim verilir. Ara Çarşamba geleneği yine doğu Anadolu bölgemizde Kars, Van/Erciş, Ağrı, Tunceli nin Pülümür ve Ovacık ilçelerinde yaşanan bir gelenektir bu geleneğe göre Nevruz a en yakın Çarşamba gününe verilen isimdir.

Güney doğu Anadolu bölgesinde özellikle Diyarbakır ve Gaziantep illerinde Nevruz bir kız veya velidir. 21 Martı 22 Marta bağlayan gece Sultan Navruz Gece belli olmayan bir saatte gökte ayaklarında ki halhalları cıngırdatarak doğudan batıya göç eden bir kızdır.

İç Anadolu bölgesinde Sivas'ta nevrüz günü kırlara pikniğe gidilir kadınlar ‘s’ harfi ile başlayan (süt, susam, soğan, sarımsak, simit, salata) gibi yiyecekler hazırlarlar. Kızılırmak üzerinde köprülere çıkarak dua ederler. Bunda ki amaçları suyun elemi götüreceğine inanılmasıdır. Sivas ta Fadimana Pekmezi, Yel Hediği, Yel ekmeği hazırlanır.

Yozgat'ta oğlan tarafı kız tarafına Nevruz günü hediyeler götürür göl veya akarsu kenarlarına pikniğe giderler. Burada besmele çekilir üç ihlas, bir defa Ayetel Kürsü okunur dilek dilenerek suya dokuz taş atılır.

Konya da Nevruziye adı verilen bir gelenek vardır bu geleneğe göre bir yıl öncesinden saklanan kavun, üzüm, armut gibi meyveler Nevruz günü yenilir ayrıca Konya Bölgesin dede yedi sin adeti görülmektedir.

Karadeniz Bölgesinde Giresun ve çevresinde 21 martta kutlanan nevruga Mart Bozumu denilir Sabah namazı vakti bir akarsudan veya denizden alınan su besmele çekilerek sağ ayakla eşikten içeriye geçilir..Bu su ahırda bulunan hayvanlara serpilir .Ogün ayağı uğurlu olmayanlar misafir kabul edilmezler Ayağının uğurlu olduğuna inanılan kişi sağ ayağını besmele ile içeri ye atar."Yeni yılınız hayırlı olsun Martınızı bozuyorum" der.

Amasya halkı evlerinin önünde ateşler yakar ev halkı arınma amaçlı bu ateş üstünden atlarlar. Tokat ta halk Dua tepeye çıkar Nevruz a gidecek yiyecekler önceden hazırlanır. Dua tepede tören imamın duasıyla başlar cirit, güreş gibi çeşitli oyunlar oynanır.

Akdeniz bölgesinde Nevruz kutlamalarına baktığımız da Mersin-Silifke bölgesinde Toros Türkmenleri güneşten etkilenmemesi için ağaca bez bağlayarak mart ipliği adetleri vardı.

Tahtacı Türkmenleri Nevruz da yeni kıyafetler giyip süslenirler mezarlıkları ziyaret ederler. Tahtacı Türkmenleri, Nevruz'u ölülerin yedirilip içirildiği gün olarak kabul ederler. Burada eski Türk inanç sisteminin izleri görülmektedir.

Ege Bölgesinde ise Nevruz, İzmir Urla'da Mart dokuzu şenlikleri olarak düzenlenir. Tire'de Sultan Nevruz Bayramı, Uşakta Yıl yenilendi gibi adetlerle kutlanmaktadır. 23 Mart ta mezarlığa gidilir kabristanda yatanların yakınları mezar taşının etrafında toplanır ve daha önceden hazırlanan ocakta ateş yakılır ve yanan ateşte kahve pişirilir ve orada bulunanlara ikram edilir. Aile fertleri toplanıp mezar taşını öperler ve iki el ateş edilerek oradan ayrılırlar.

Marmara Bölgesinde Nevruz kutlamaları ise, Bilecik ilinde Ertuğrul Gazi törenleri II. Abdülhamit'e kadar Mart Dokuzu olarak bilinen Nevruz günü yapılmaktaydı kazanlarla yemekler hazırlanıp misafirlere ikram edilirdi.

Tekirdağ da ve Kırklareli'nde Nevruz Mart Bozumu ve Yeşil Perşembe olarak kutlanmaktaydı. Nevruz kutlamaları piknikler düzenlenerek kutlanmaktaydı. Nevruzdan önce evler, avlular, ahırlar sıvanır boyanır temizlenirdi.

Yukarda belirtildiği üzere Nevruz Bir Türk bayramı olarak Kars Tan Edirne ye Giresun'dan Mersine Tüm Türkiye de kutlanan bir bayram olmuştur.

TÜRK TOPLULUKLARINDA NEVRUZ

Nevruz'un büyük bir coşkuyla kutlandığı coğrafya Azerbaycan'dır. 21-23 Mart ta mezarlıklar ziyaret edilir, hazırlanan helva ve pilavlar fakirlere dağıtılır. Azerbaycan'da M.Ö 1500-1200 tarihlerine kadar Nevruz'un kökeni dayanmaktadır. Burada "baca baca "âdeti, Gapı pusma, Suya yüzük atma adetleri görülür, ayrıca Azerilerde Mart ayının Çarşamba günleri de önemlidir. Buna üskü denilmektedir. Son Çarşamban önce ki Salı mezarlığa gidilip burada Fatiha okunur.

Sibirya'da yaşayan Saba Türkleri uzun kış günlerinden sonra baharın yeni hissedildiği günlerde dualarla ISIAH Bayramı kutlar, tören alanına yarım ay şeklinde ak ağaçlar dikerler. 1991 yılında Saka Türkleri Isiah Bayramını resmi tatil ilan etmişlerdir.

Altay Türklerinde ise 21 Mart'a denk gelen Cılgayak bayramı vardır. Bu bayramda baharın gelişi kutlanmaktadır. Afganistan'da Nevruz Türkler arasında doğum günü olarak kutlanmaktadır. Bugün yeni kıyafetler giyilir mezar ve akrabalar ziyaret edilir. Güreş tutulup,

oğlak oyunu oynanır ve küsler barıştırılır. Yeni yıla nasıl başlanırsa öyle devam edeceğine inanılır. Afganistan'da çeşitli ırklar yaşamasına rağmen sadece Türkler arasında Nevruz'un kutlanması bu bayramın Türk bayramı olduğunu kanıtlar.

Kazakistan da Nevruz Gece ile gündüzün eşitlendiği 22 Navruz (Mart)Da toplumun birlikteliğinin sağlandığı, ulusun barıştığı gün olarak kutlanır. Nevruzla ilgili pek çok efsane söylene gelmiştir. Kazaklar Nevruz'a dini bir hüviyet kazandırmışlardır. Kazaklar Nevruz günü mevlit okuyup yüksek bir tepeye çıkarlar burada güneşin doğuşunu izlerler, bu törende kadınlar eğilip “ güneşi selamlar ve nasılsın güneş ana derler ” Evler temizlenir, temiz kıyafetler giyilir kilden kaplar atılıp parçalanır, ateşten atlanılır. Böylece hastalıktan arınarak kötülüklerden kurtulacağına inanılır Nevruz da yaptıkları yemeğe Nevruz-Köce derler ve yaptıkları diğer yemeklerle komşularına dağıtırlar.

Karaçay – Malkarlar küçük bir Türk koyudur. Bunlarda 21/22 Mart'ı yeni yılın başlangıcı olarak kabul ederler.

Özbekistan'da Nevruz 21 Mart'ta başlamakta ve bir hafta boyunca kutlanmaktadır. Halk bu kutlamalara “ Seyil eğlenceleri “ demektedir. Nevruz'un birinci günü halk çadır çadır dolaşır birbirlerinin bayramını kutlarlar. Birbirlerine ikramlarda bulunurlar.

Tacikistan'da 21 Mart'ta Nevruz kutlanır ve resmi tatildir. Nevruzda “S” harfiile başlayan yedi yiyecekten, süt temizliği, tatlı yaşama sevincini, şeker serinlik ve dinlenmeyi, mum ateşe tapmayı, tarak kadının güzelliğini temsil eder. İslamiyetten sonra “ S “ ile başlayan 7 nesne bunların yerini almıştır. Bu yukarıda bahsettiğimiz Osmanlıdaki yedi sin adeti ile aynıdır. Tacikistan ve Osmanlıda aynı uygulamanın olmasına rağmen diğer islam toplumlarında ve İran da bu uygulama görülmez bu da islami dönemden sonra da dinin etkisinde gelişen Nevruz geleneğinin bir Türk bayramı olduğunu gösterir.

Uygurlar Nevruz başlamadan önce yeni yılın şerefine şiirler ve şarkılar yazılır. Diğer Türk toplumlarında olduğu gibi yeni kıyafetler giyilir ziyaretler yapılır, meydanlarda şiir atışmaları, milli oyunlar icra edilir, şarkılar söylenip danslar edilir, güreşler tutulur. Nevruz namelerinde gençler ilim öğrenmeye, ahlaklı olmaya ve erdeme yönlendirilir.

Kırgızistan'da Nevruz kutlamaları özellikle açık alanlarda parklarda yapılmaktadır. Kırgızistan da Nevruz kutlamalarının vazgeçilmez hazırlıklarından birisi sümelek pişirilmesidir.

Sümelek halka göre su ve melek kelimelerinin birleşik halidir. Bu yemeğin cennet yemeklerinden biri olduğuna inanılır. Yemeğin ortaya çıkış şekli şu şekilde öyküleştirilmiştir; kocasını yitirmiş on çocuklu bir kadın fakirlikle karşılaşmış ve çocuklarını doyuramaz hale gelmiştir. Yine böyle bir günde çocuklarını avutmak için bir tencere suya birkaç tane buğday ve taş atmıştır. Tencereyi karıştırırken Allaha dua etmiş ve dua sı kabul olup tencere de güzel bir yemek ortaya çıkmıştır. Günümüz de yemeğin hazırlanması uzun bir sürece ihtiyacı vardır.Y ıkanan buğday bir gece suda bekletilip sonrasında üzeri bezle örtülmüş tahta bir zemin üzerine serilir ve tekrar üzeri bezle örtülür buğday çimlenmeye bırakılır ve bir kişi bu bezi her gün ıslatmakla görevlendirilir.ve buğday çimlenmeye bırakılır. Buğday çimlenirken yemeği pişirmek için ocak kurulur Çimlenen buğday bir makineden geçirilerek suyu alınır bu suya un karıştırılarak hamur elde edilir hamurun miktarı kadar yağ eklenir ve içine taş yerleştirilmiş kazanlarda sümelek pişirilir.Sümelek yenmeden önce Kuran okunur dualar edilir ve yemeğin pişmesinde emeği geçenlere imkanı olanlar bahşiş verirler. Bu yemekte amaç doymak değil tatmaktır orada bulunanlar küçük parmağıyla yemekten alıp tadarlar.

Kırgızistan da bozüy denilen keçeden bir çadır kurulur. Bozüy Kırgız renk ve motifleri ile süslenen bir çadırdır. Bu çadırdaki misafirler kabul edilir. Bayram tebrikleri gerçekleştirilir.

Karakalpaklarda, Kırım Türklerinde, Batı Trakya Türklerinde, Makedonya ve Kosova Türklerinde, Gagavuzlarda da bahar bayramı olarak Nevruz çeşitli isimlerle kutlanmaktadır

Firdevsi şehnamesinde ferverdın ayının 1. Günü (21 Mart) İran resmi takviminin ilk günü olduğunu belirtmiştir. İranda İslamiyet'in kabulünden sonra Nevruz iki aşamada kutlanmıştır. Birincisi Nevruz-i Amme (21 Mart) Hz. Adem'in yaratıldığına ve yıldızların o tarihte dönmeye başladığına inanılır. İkincisi ise Nevruz-i Hassedir hükümdar Cemşit'in tahta çıkışına ve adaletle hükmedişinin başlangıç olarak kabul edilir bu da 28 Mart olarak belirlenmiştir.

Nevruz'un farsça kökenli bir kelime olması ve firdevsinin şehnamesinde Nevruz'un geçmesiyle, Türklere Nevruzun farslardan geldiğini iddia edenler olmuştur. Bazıları Nevruz'un zerdüşlükten geldiğini savunur fakat bununla ilgili yazılı bir kaynak mevcut değildir. El Biruni XI. yüzyılda eserinde Nevruzdan bahsetmiştir ayrıca İranlı Nizamü'l Mülk siyasetname eserinde Nevruz'un Türkler'e ait bir bayram olduğunu yazmıştır. Bugün İranda dini bir bayram olarak kutlanan Nevruz Türk toplumlarında baharın gelişinin kutlandığı bir bayramdır.

Nevruz kutlamaları sırasında ateşin üzerinden atlama geleneği vardır. Bu da eski Türk kültürünün ve şaman geleneğinin bir unsurudur. Eski Türklerde ateşin üzerinden atlanmasıyla kötü ruhların kovulacağına inanılmıştır. 28 Günümüzde ateşin üzerinden atlanması ve demirin dövülmesi eski bir Türk geleneği olarak devam etmektedir.